

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยปกติในชีวิตประจำวันของมนุษย์ล้วนมีการทำสัญญาซื้อขายกันตลอดเวลา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทำสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดในสินค้าทั่ว ๆ ไปที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันหรือเรียกว่าสินค้าประเภทสังหาริมทรัพย์ ที่สามารถทำสัญญาซื้อขายสะดวกไม่ต้องทำตามแบบ กล่าวคือ ไม่ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น การซื้อขายเครื่องนุ่งห่ม หนังสือ เครื่องประดับ เป็นต้น ซึ่งการซื้อขายสินค้าดังกล่าวผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าได้โดยง่าย ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน และสามารถใช้เวลากระมัดระวังในการเลือกซื้อสินค้าได้ด้วยตนเอง จึงได้กลายมาเป็นหลักที่สำคัญประการหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการซื้อขาย คือ หลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง (Caveat emptor)” โดยผู้ซื้อสินค้าต้องเป็นผู้ใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบดูสินค้าที่ตนซื้อให้ดีก่อนจะมีการส่งมอบสินค้าแก่กัน หากตรวจพบภายหลังว่าสินค้าที่ซื้อไปชำรุดบกพร่อง ผู้ซื้อจะไม่สามารถเรียกร้องสิ่งใดจากผู้ขายได้

ภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมกระบวนการผลิตสินค้าต่าง ๆ เริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันจึงมีการนำเทคโนโลยีและวิทยาการขั้นสูงมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าอย่างแพร่หลาย ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถทราบว่าคุณภาพสินค้ามีความชำรุดบกพร่องหรือไม่ปลอดภัย ในขณะที่ซื้อหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทรถยนต์ ที่ปัจจุบันถือเป็นยานพาหนะที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ในการใช้เดินทางไปยังที่ต่าง ๆ ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว แต่ด้วยความที่ฐานะของคนในสังคมไม่เท่าเทียมกัน จึงทำให้ไม่มีรายได้เพียงพอในการที่จะซื้อรถยนต์มือหนึ่ง ดังนั้นตลาดรถยนต์มือสองหรือรถยนต์ที่ผ่านการใช้งานมาแล้วจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง เนื่องจากมีราคาที่ถูกลงกว่ารถยนต์มือหนึ่ง จึงทำให้เกิดผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสองทั้งรายใหญ่และรายเล็กขึ้นเป็นจำนวนมากในประเทศไทย ซึ่งรถยนต์ที่เคยผ่านการใช้งานมาแล้วย่อมมีความเสี่ยงที่จะไม่ได้มาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัย และอาจพบความชำรุดบกพร่องได้ และเป็นความชำรุดบกพร่องที่ผู้บริโภคซึ่งเป็นวิญญูชนทั่วไปไม่สามารถพบเห็นได้ในขณะที่ซื้อขาย แต่จะต้องใช้ไป

สักระยะเวลาหนึ่งจึงจะพบเห็นความชำรุดบกพร่องดังกล่าว อย่างที่ปรากฏเป็นข่าวหน้าหนังสือพิมพ์หรือข่าวจากสื่อต่าง ๆ ว่าผู้บริโภครถยนต์มือสองจากเต็นท์รถยนต์มือสองโดยได้ใช้งานรถยนต์มือสองได้เพียง 2 เดือนกว่า ปรากฏว่ารถเกิกระบบเกียร์เสียหาย และหม้อน้ำรั่ว เป็นเหตุให้ผู้บริโภคไม่สามารถใช้งานได้ เมื่อนำรถยนต์เข้าสู่ศูนย์รถยนต์ฟอร์ด สาขาพระรามสี่ จึงพบว่ารถยนต์คันดังกล่าวมีการใช้งานมาแล้วกว่า 329,000 ไมล์ ซึ่งไม่ตรงกับที่ระบุไว้ในสัญญาซื้อขาย¹

ดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าจากปัญหาดังกล่าว หลักผู้ซื้อต้องระวังนั้นจึงไม่อาจให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้ารถยนต์มือสองได้ และในประเทศไทยภาครัฐก็ไม่ได้มีมาตรการทางกฎหมายสำหรับรถยนต์มือสองโดยเฉพาะ จึงทำให้เกิดการที่ผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสองทำการปรับแต่งสภาพรถยนต์ก่อนจัดจำหน่ายให้อยู่ในสภาพที่ตีมาหลอกหลวงขายให้แก่ผู้บริโภคซึ่งในความเป็นจริงรถยนต์กลับไม่ได้มาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยในการใช้บนท้องถนน ซึ่งเป็นผลจากการที่ภาครัฐไม่ได้มีมาตรการบังคับสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสองโดยเฉพาะ จึงทำให้ธุรกิจซื้อขายรถยนต์มือสองในประเทศไทยนั้นค่อนข้างจะมีความเป็นอิสระ ทั้งในเรื่องของเงื่อนไขของการประกอบการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเรื่องมาตรฐานของคุณภาพรถยนต์มือสองที่ไม่ได้มีการกำหนดบังคับให้ต้องผ่านการตรวจสภาพรถยนต์ก่อนจำหน่าย และในเรื่องของการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคภายหลังจัดจำหน่ายที่ไม่ได้มีการกำหนดถึงมาตรฐานขั้นต่ำที่ควรให้การรับประกันคุณภาพรถยนต์ ตลอดจนสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคควรได้รับการเยียวยาในกรณีที่รถยนต์มีความชำรุดบกพร่องภายหลังจัดจำหน่าย และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการพัฒนาระบบกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคมาเป็นเวลานานแล้ว รวมทั้งยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคหลายฉบับ ได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับรถยนต์มือสองโดยเฉพาะ เป็นแต่เพียงการปรับใช้ตามหลักกฎหมายทั่วไป ที่ไม่สามารถนำมาให้ความคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์มือสองได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ดังนั้นเมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยรวมถึงการใช้และการตีความกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องจะพบว่าประเด็นที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ชัดเจน ดังต่อไปนี้

ประการแรก ด้วยเหตุที่ภาครัฐไม่ได้มีมาตรการบังคับสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสอง จึงทำให้เกิดปัญหาการจำหน่ายรถยนต์มือสองที่ไม่ได้มาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยในการใช้บนท้องถนน และมักพบความชำรุดบกพร่องภายหลังการจัดจำหน่าย ซึ่งการที่จะให้

¹ MTHAT. (2562) *หนุ่มร้อง สคบ. ถูกเต็นท์รถมือสองปรับเลขไมล์วัเคราะห์ทางก่อนย้อมแมวขาย.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://news.mthai.com/general-news/717038.html>. [2563, 5 สิงหาคม].

ผู้บริโภคต้องใช้หลักผู้ซื้อต้องระวังนั้นจะทำให้ผู้ซื้อไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสม เพราะรถยนต์มือสองเป็นรถยนต์ที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว ดังนั้นมีโอกาสที่รถยนต์จะไม่ได้มาตรฐานคุณภาพและมีความชำรุดบกพร่องได้มากกว่ารถยนต์มือหนึ่ง ซึ่งประชาชนอันถือเป็นวิญญูชนคนทั่วไปนั้นไม่สามารถที่จะตรวจสอบสภาพรถยนต์มือสองได้ หากแต่ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิศวกรรมยานยนต์เท่านั้นที่จะสามารถตรวจสอบสภาพรถยนต์มือสองว่าได้มาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยปราศจากความชำรุดบกพร่องหรือไม่

ประการที่สอง การแสดงข้อมูลรถยนต์มือสองตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลากฉบับที่ 35 (พ.ศ. 2556) เรื่องให้รถยนต์ที่ใช้แล้วเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก ที่ได้กำหนดข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรถยนต์มือสอง เช่น ชื่อประเภทหรือชนิดของรถยนต์ ชื่อและสถานที่ประกอบการของผู้ขาย ขนาดและน้ำหนัก สมุดคู่มือการบำรุงรักษา (ถ้ามี) รุ่นปี ราคาโดยระบุเป็นบาท วันจดทะเบียน เลขทะเบียน เลขตัวรถ เลขเครื่องยนต์ ยี่ห้อรถยนต์ ยี่ห้อเครื่องยนต์ สี ชนิดเชื้อเพลิง ลำดับเจ้าของรถ ภาระผูกพันของรถยนต์ที่มีอยู่ในวันจำหน่าย (ถ้ามี) ข้อมูลการประกันภัย ฯลฯ ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสองจะต้องแสดงไว้บนรถยนต์มือสองที่จำหน่ายเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ของผู้บริโภค แต่ก็ยังไม่เพียงพอและครอบคลุมเกี่ยวกับข้อมูลสภาพรถยนต์มือสองที่จำหน่ายที่ควรผ่านการตรวจสอบสภาพรถยนต์โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับช่วงระยะเวลาที่ผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสองจะต้องมีความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของรถยนต์มือสองภายหลังจัดจำหน่าย ประมวลกฎหมายแพ่งและ-พาณิชย์ในเรื่องความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเดินตามหลักที่ว่าความชำรุดบกพร่องที่ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบนั้น จะต้องเป็นความชำรุดบกพร่องที่มีอยู่ก่อนหรือขณะทำสัญญาซื้อขาย หรือในเวลาและส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขาย แต่ด้วยความที่รถยนต์เป็นสินค้าที่ถูกผลิตขึ้นด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงที่ประชาชนทั่วไปไม่อาจพบเห็นความชำรุดบกพร่องได้โดยง่าย และรถยนต์ก็เป็นสินค้าที่ต้องใช้ไประยะเวลาหนึ่งถึงจะพบความชำรุดบกพร่อง จึงทำให้ผู้ซื้อไม่อาจได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสม

ประการสุดท้าย สิทธิต่าง ๆ ที่ผู้บริโภครถยนต์มือสองควรจะได้รับจากการเยียวยาจากผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสอง ในกรณีที่รถยนต์มือสองพบความชำรุดบกพร่องภายหลังจัดจำหน่าย ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติมาตรการเยียวยาไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ซื้อจะมีสิทธิอะไรบ้าง และแม้ว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 จะแสดงให้เห็นถึงมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคที่หลากหลายก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการบัญญัติเกี่ยวกับ

วิธีพิจารณาหรือการใช้ดุลพินิจของศาลเท่านั้น ไม่ใช่สิทธิที่ผู้บริโภครสามารถเรียกร้องได้ จึงอาจทำให้ผู้บริโภครถยนต์มือสองไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นระบบและชัดเจน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปรับใช้เรื่องความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องตามประมวลกฎหมายแพ่ง-และพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สัญญาโดยอยู่บนพื้นฐานความเท่าเทียมกันระหว่างคู่สัญญา และโดยหลักรัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงการแสดงเจตนา ซึ่งเป็นไปตามหลักอิสระในทางแพ่งและหลักเสรีภาพในการทำสัญญา จึงอาจทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพราะสินค้าประเภทรถยนต์นั้นเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป สมควรที่ภาครัฐจะเข้ามาแทรกแซงกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสอง ตลอดจนสิทธิของผู้บริโภคที่ควรได้รับการเยียวยาในกรณีที่รถยนต์มือสองมีความชำรุดบกพร่องภายหลังจัดจำหน่ายให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการยกระดับตลาดรถยนต์มือสองของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ

ดังนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงมุ่งเน้นทำการศึกษาเพื่อหามาตรการต่าง ๆ ในการมาบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองให้ได้มาตรฐานรถยนต์มือสอง และมีการคุ้มครองผู้บริโภคที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งศึกษารถยนต์มือสองที่จำหน่ายโดยบริษัท โตโยต้าทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศไทย เพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนและเหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานรถยนต์มือสองและการคุ้มครองผู้บริโภค
2. เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานรถยนต์มือสองและการคุ้มครองผู้บริโภคของต่างประเทศและในประเทศไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อรถยนต์มือสอง
4. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

เนื่องจากรถยนต์เป็นยานพาหนะที่ให้ความสะดวกในการเดินทาง และกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ใช้ในการดำรงชีวิต แต่ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการขายรถยนต์มือสองไม่ว่ารายเล็กหรือ

รายใหญ่เพิ่มขึ้นจำนวนมาก การซื้อขายรถยนต์ของผู้บริโภค โดยทั่วไปย่อมจะต้องมีความเสี่ยงแม้จะเป็นการซื้อขายรถยนต์มือหนึ่งก็ตาม ผู้ซื้อจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังตรวจสอบให้รอบด้าน ส่วนในกรณีที่เป็นการซื้อขายรถยนต์มือสอง ผู้บริโภคยังจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังให้มากยิ่งขึ้นหากไม่ศึกษาข้อมูลให้ดีและไม่ตรวจสอบสภาพรถยนต์มือสองให้ดี ผู้บริโภคอาจได้รับความเสียหายจากการซื้อขายรถยนต์มือสองที่มีความชำรุดบกพร่อง ผู้บริโภคอาจไม่ได้รับความคุ้มครองได้อย่างเหมาะสมประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สิทธิของผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้มุ่งเน้นที่จะทำการศึกษา และวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อขายรถยนต์มือสองในต่างประเทศ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับมาตรการในประเทศไทย และยังศึกษาถึงมาตรการจำหน่ายรถยนต์มือสองของบริษัทโตโยต้าในต่างประเทศและในประเทศไทย เพื่อเสนอแนวทางในการกำหนดหรือแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า วิจัย และรวบรวมข้อมูล โดยการวิจัยเอกสาร และข้อเท็จจริงจากเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานคุณภาพของรถยนต์มือสองและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมถึงวิทยานิพนธ์ งานวิจัย รายงานการศึกษา หนังสือ บทความ คำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ อันนำไปสู่แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของรถยนต์มือสองและการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานรถยนต์มือสองและการคุ้มครองผู้บริโภค
2. ทำให้ทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานของรถยนต์มือสองและการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายรถยนต์มือสอง

4. ทำให้สามารถเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุง
กฎหมายของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป